

Motion till riksdagen 2009/10:Sf323

av **Josefin Brink m.fl. (v)**

Löne- och arbetsvillkor för utländska bärplockare

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen skyndsamt vidtar åtgärder så att särreglerna för utländska bärplockare upphör och att dessa i stället, under kommande bärsäsonger, garanteras samma villkor som andra arbetskraftsinvandrare.

Inledning

Varje år på sensommaren kan vi i svenska medier ta del av rapporter om oacceptabla, slavliknande, förhållanden för utländska bärplockare som bäruppköpare och bemanningsföretag lockat till Sverige under förespeglningar om god bärtillgång som ger goda förtjänster för några månaders arbete.

Ett ökat antal fattiga faller för frestelsen att genom några månaders bärplockning i de svenska skogarna uppnå drömmen att kunna skapa ett bättre liv, för sig själva och anhöriga, i hemlandet. I många fall visar sig dock förespeglningarna falska. Ont om bär och dålig förtjänst, trots extremt långa arbetsdagar, är i stället vad många utländska bärplockare fått erfara, nu senast under innevarande års bärsäsong. Bärplockarna bekostar själva resan till Sverige och dessutom betalar de för kost, logi, ofta undermålig, och transporter under vistelsen i Sverige. Vid dålig bärtillgång utvecklas resan eftersom bärplockare inte omfattas av någon inkomstgaranti till en mardröm för bärplockarna som får återvända till hemlandet hårt skuldsatta.

Bärplockningen i Sverige har under senare år förändrats och fått en mer industriell karaktär. Antalet utländska bärplockare har ökat dramatiskt. Enligt Migrationsverket utfärdades i år säsongsarbetstillstånd för 7 155 personer. Bärplockare från Thailand och Vietnam är i dag, efter dataspecialister från Indien, den näst största gruppen av arbetskraftsinvandrare i Sverige.

Fel! Okänt namn på

Särregler för utländska bärplockare

Under år 2003 infördes nya regler i syfte att få ordning och reda i skogen. Bärplockare som plockade på uppdrag ansågs skattskyldiga, och arbetsgivarna skulle betala särskild inkomstskatt för utomlands bosatta och arbetsgivaravgifter. För att kringgå dessa regler har bäruppköparna hyrt in bärplockare av utländska bemanningsföretag. I och med ett sådant förfarande faller kravet på att betala arbetsgivaravgift, och plockaren behöver inte betala skatt i Sverige om arbetet varar kortare tid än sex månader.

Bärplockarna behöver dock arbetstillstånd. Enligt utlänningslagen får arbetstillstånd ges till en utlänning som erbjudits anställning om anställningen gör det möjligt för honom eller henne att försörja sig och om lönen, försäkringsskyddet och övriga anställningsvillkor inte är sämre än de villkor som följer av svenska kollektivavtal eller praxis inom yrket eller branschen.

Den nya myndigheten Arbetsförmedlingen fastställde i februari 2008 riktlinjer vid bedömning av arbetstillstånd. I dessa anges som allmän utgångspunkt för personer med medborgarskap i länder utanför EU/EES och Schweiz att det inte får uppstå en koncentration till arbetsplatser där svårigheter att rekrytera arbetskraft kan hänga samman med lönesättning, arbetsmiljö, lokala förhållanden eller liknande faktorer. Nivån avseende lön, försäkringsskydd och övriga anställningsvillkor ska lägst motsvara kollektivavtal eller vad som är svensk praxis inom yrket och branschen. Arbetstiden ska vara av en sådan omfattning att arbetstagaren får tillräcklig försörjning under vistelsen i Sverige. Bostad ska vara ordnad. Berörd arbetstagarorganisation inom det verksamhetsområde som tillståndet avser ska ges tillfälle att yttra sig i ärendet.

Den 15 december 2008 infördes nya regler för arbetskraftsinvandring från länder utanför nordnorden, EES, EU och Schweiz. Grundprincipen är att arbetstagarerna ska söka arbetstillstånd från sina respektive hemländer och ha en arbetsgivare att hänvisa till.

Beslut om arbetstillstånd meddelas av Migrationsverket. Därutöver får regeringen eller efter regeringens bemyndigande Migrationsverket meddela föreskrifter om att annan myndighet har rätt att besluta om arbetstillstånd. Med stöd av detta bemyndigande får Migrationsverket efter hörande av Arbetsförmedlingen och Regeringskansliet föreskriva att svenska utlandsmyndigheter får bevilja arbetstillstånd. Denna möjlighet har Migrationsverket utnyttjat i fråga om arbetstillstånd för bärplockare.

Migrationsverket anger på sin hemsida att den som vill arbeta i Sverige måste ha ett erbjudande om anställning från en arbetsgivare eller uppdragsgivare i Sverige och att det för att få tillstånd krävs följande:

- ? Tjänsten har annonserats i Sverige och EU under tio dagar.
- ? Anställningsvillkoren är minst i nivå med svenska kollektivavtal eller vad som är brukligt inom yrket eller branschen samt att arbetstagaren kan försörja sig på arbetet.
- ? Arbetet är av en sådan omfattning att lönen är minst 13 000 kronor i månaden före skatt.

Fel! Okänt namn på

? Den berörda fackliga organisationen har fått tillfälle att yttra sig över anställningsvillkoren.

I Migrationsverkets föreskrifter med bemyndigande för svenska utlandsmyndigheter i Bangkok, Kiev och Shanghai att bevilja uppehållstillstånd och arbetstillstånd för bärplockare finns inte ovanstående krav med.

I stället anges som en förutsättning för att en utlänning, efter ansökan, får beviljas arbets- och uppehållstillstånd för att under begränsad tid plocka vilt växande bär i Sverige, att han eller hon är anställd av ett utländskt bemanningsföretag och hyrs in av ett av Skogsbärbranschens Intresseförenings (SBIF) medlemsföretag i Sverige. För att en ansökan om arbetstillstånd m.m. ska kunna bifallas måste SBIF skriftligen ha godkänt inbjudan till Sverige och det antal plockare som det svenska företaget vill hyra in som arbetskraft.

De villkor som gäller för utländska bärplockare har visat sig oacceptabla, och det står utom all rimlig tvivel att bärbranschen bör saneras. På svensk arbetsmarknad regleras arbets- och lönevillkor i stor utsträckning genom kollektivavtal mellan arbetsmarknadens parter. Arbetsförhållandena i bärbranschen är dock extra svåra att bevaka, och därför skulle parternas arbete underlättas om utländska bärplockare åtminstone fick rätt till samma grundläggande skydd och inkomstgarantier som andra arbetskraftsinvandrare.

Mot bakgrund av vad som anförts föreslår vi att regeringen skyndsamt vidtar åtgärder så att särreglerna för utländska bärplockare upphör och att dessa i stället, under kommande bårsäsonger, garanteras samma villkor som andra arbetskraftsinvandrare.

Stockholm den 4 oktober 2009

Josefin Brink (v)

Marianne Berg (v)

Egon Frid (v)

LiseLotte Olsson (v)

Torbjörn Björlund (v)

Kalle Larsson (v)